

DZIAŁ ZBIORÓW GŁÓWNYCH *Karte Dec-2006/107*

1918 – 1950 BELLONA

MYŚL WOJSKOWA

DWUMIESIĘCZNIK

WYDAWANY PRZEZ
MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ

ROCZNIK LXXXVIII (LXII)

4 (645)

LIPIEC-SIERPIEŃ

2006

WARSZAWA

ze społeczeństwem. Odpowiada on również za produkcję i rozpowszechnianie przekazów.

Podstawową rolę w informowaniu społeczeństwa o zaistniałych bądź przewidywanych sytuacjach kryzysowych odgrywa **Centrum Informacyjne Rządu** oraz rzecznicy prasowi ministrów, wojewodów, starostów, wójtów itd. Nieoceniona jest również rola mediów prywatnych, częstokroć docierających do jądra kryzysu, obrazujących i dokumentujących zagrożenia, a przez to odgrywających – oprócz ostrzegawczej – również rolę edukacyjną. Do zadań podsystemu informowania należy także niewdzięczna rola gromadzenia danych o ofiarach, osobach rannych i zaginionych. Ogrom prac z tym związanych uzmysławiają tragedia z 11 września 2001 r. oraz skutki tsunami z 26 grudnia 2004 r.

Organy kierowania państwem na czas kryzysu muszą dysponować odpowiednim systemem łączności, zapewniającym terminowy, skryty i bezpieczny obieg informacji na wszystkich szczeblach kierowania. System ten powinien obejmować wszystkie stanowiska kierowania (główne i zapasowe) szczebla centralnego oraz stanowiska kierowania wojewodów i organów samorządu terytorialnego, a także mieć powiązania z systemem dowodzenia siłami zbrojnymi. Powinien być zorganizowany i eksploatowany w czasie pokoju, a w czasie kryzysu (i wojny) – objąć swoim zasięgiem również nowe elementy i obiekty przewidziane do działania i wykorzystania w tym okresie. Jednolity system łączności w procesie kierowania państwem musi bazować na sieci stacjonarnej, kablowej, odpowiednio uodpornionej na oddziaływanie destrukcyjne oraz na nowoczesnych cyfrowych centrach komutacyjnych. Poza elementami stacjonarnymi w skład systemu łączności na potrzeby kierowania państwem powinny wejść elementy łączności mobilnej (radiostacje, radiolinie, terminale satelitarne, telefony komórkowe i radiotelefony). W wypadku rozwinięcia stanowisk kierowania w rejonie nieplanowanym, wymuszonym przez sytuację kryzysową, naczelne organy władzy państwowej powinny dysponować jednostkami łączności zdolnymi do rozwinięcia węzłów polowych i włączenia ich w system telekomunikacyjny państwa. Łączność organizowana na stanowiskach kierowania powinna zapewnić realizację zadań przez organy decyzyjne z każdego stanowiska i w każdych warunkach. Brak sprawnego systemu łączności niejawniej w państwie utrudnia prawidłowe funkcjonowanie systemu kierowania reagowaniem kryzysowym, a przez to powoduje, że cały system reagowania kryzysowego w Polsce jest nieefektywny.

Gen. bryg. Andrzej KACZYŃSKI
Płk dypl. Mirosław BANASIK*

PROWADZENIE PRZYSZŁYCH OPERACJI NATO NA ZASADZIE OCZEKIWANYCH REZULTATÓW (Część I)

Ostatnie doświadczenia z operacji NATO w Kosowie i Afganistanie znacznie uwydatniły potrzebę transformacji sił zbrojnych Sojuszu, zmierzającej do osiągnięcia operacyjnej spójności i integracji działań, adekwatnie do kształtującego się globalnego środowiska bezpieczeństwa. Konieczność transformacji została wyraźnie wyartykułowana na szczycie w Pradze w 2002 r., potwierdzona w Istambule w 2004 r. i jest traktowana jako priorytet zarówno przez Komitet Wojskowy, jak i struktury wojskowe NATO. Kierunki rozwoju Sojuszu Północnoatlantyckiego, zawarte w dokumencie dowódców strategicznych *Strategic Vision*¹, Komitet Wojskowy² oficjalnie zatwierdził w maju 2005 r. i stanowią one wytyczne do prac transformacyjnych.

Szerokie i kompleksowe podejście do problemu bezpieczeństwa wymaga nowej perspektywy myślenia, planowania i działania.

Niniejszy artykuł powstał na podstawie dokumentu *Concepts for Alliance Future Joint Operations* – CAFJO i opisuje zarówno koncepcję³ prowadzenia przyszłych operacji, jak i zdolności⁴ wymagane do osiągnięcia sukcesu w perspektywie najbliższych 15 lat.

* Gen. bryg. Andrzej Kaczyński – polski narodowy przedstawiciel wojskowy przy SHAPE. Płk dypl. Mirosław Banasik – zastępca polskiego narodowego przedstawiciela wojskowego przy SHAPE.

¹ *Strategic Vision: The Military Challenge*, by NATO's Strategic Commanders, Norfolk 27.09.2004.

² MCM-0054-2005, Military Committee Guidance to the Strategic Commanders on the Future Development of Alliance Transformation, 6.05.2005.

³ Rozumiana jako idea wyrażająca, w jaki sposób coś może być wykonane. AAP-6, 1.11.1983.

⁴ Zdolności charakteryzują się możliwościami wywoływania efektów. Obejmują nie tylko sprzęt, lecz także ogół funkcjonalnych komponentów, takich jak: doktryna, organizacja wyszkolenia, środki materiałowe, zdolności przewodzenia, zasoby osobowe, urządzenia, interoperacyjność.

Zasady prowadzenia przyszłych operacji torują drogę do wprowadzenia nowej koncepcji, opartej na „zasadzie oczekiwanych rezultatów”⁵ oraz opisują proces osiągania zakładanych celów. Dają wytyczne do prowadzenia prac nad transformacją i do zaangażowania się zewnętrznych organizacji, które w przyszłości będą działać wspólnie z NATO. Zasady prowadzenia przyszłych operacji NATO odnoszą się do wszystkich rodzajów działań operacyjnych, od działań o wysokiej intensywności, poprzez działania reagowania kryzysowego, do działań stabilizacyjnych, transformacyjnych i prowadzenia odbudowy. Opierają się na celach⁶ i obszarach transformacji⁷, wyartykułowanych w *Strategic Vision* i *Wytycznych Komitetu Wojskowego NATO MCM – 0054 – 2005*.

W niniejszym artykule opisano cechy i właściwości przyporządkowane przyszłym operacjom i podjęto próbę poszukiwania zdolności, które należy rozwijać. Ponadto wskazano na konieczność przygotowania procesu zarządzania rozwojem i kształtowaniem tych zdolności. Uwzględniono również strategiczny kontekst, w którym siły sojusznicze będą operować i racjonalne uzasadnienie nowego podejścia do planowania i prowadzenia operacji. Przedstawiono koncepcję prowadzenia operacji na „zasadzie oczekiwanych rezultatów” oraz prowadzenia operacji w kontekście celów i obszarów transformacji wraz z konsekwencjami dla doskonalenia zdolności Sojuszu. Opisano też proces zarządzania i rozwijania nowych zdolności.

Uwarunkowania strategiczne

Sojusznicy będą musieli odpowiadać na nowe wyzwania, przeciwstawić się zagrożeniom i reagować na pojawiający się kryzys, który będzie miał złożony i kompleksowy charakter. Operować będą w wielowymiarowym⁸ środowisku bezpieczeństwa, na które bezpośredni wpływ będą miały, między innymi: globalizacja, rozpowszechnianie broni masowego rażenia, zagrożenia asymetryczne, międzynarodowy terroryzm⁹, nieprzyjazne ideologie, zmiany środowiska naturalnego, zagrożenia masowymi zachorowaniami, problemy demograficzne i nierozwiązane konflikty. Czynniki te będą miały decydujący wpływ na środowisko bezpieczeństwa

⁵ *Effect – based approach*.

⁶ Cele transformacji to zdolność do osiągnięcia: przewagi decyzyjnej, zintegrowanych efektów i prowadzenia działań ekspedycyjnych.

⁷ Obszary transformacji obejmują efektywne zaangażowanie, połączony manewr, rozszerzenie współpracy cywilno-wojskowej, operacje ekspedycyjne, zintegrowaną logistykę, przewagę informacyjną, informatyzację i połączenia sieciowe.

⁸ Wielowymiarowość w tym kontekście odnosi się do wielu wzajemnie ze sobą połączonych aspektów szczególnych sytuacji, wzajemnego ich oddziaływania na siebie oraz wywoływania efektów. Poszczególne aspekty funkcjonują wspólnie i muszą być rozważane oraz rozumiane w sposób kompleksowy. Możemy do nich zaliczyć: aspekt polityczny, prawny, geograficzny, ekonomiczny, socjalny, cywilny, technologiczny, wojskowy, niemilitarny czy bezpieczeństwa. Należy jednak mieć na względzie, że nie wszystkie będą odnosić się do każdej sytuacji.

⁹ Nielegalne użycie siły, zagrożenie jej użyciem lub przemoc skierowana przeciwko osobom lub mieniu, zmierzająca do pogwałcenia lub zastraszenia rządów lub społeczeństwa dla osiągnięcia celów politycznych, religijnych lub ideologicznych (APP-61.11.1983).

Sojuszu. Ze względu na postępującą globalizację kraje należące do Sojuszu będą bardziej uzależnione od stanu bezpieczeństwa w dowolnym zakątku świata. System ekonomiczny będzie bardziej powiązany z globalną komunikacją i transportem. Niepokoje będą szybko przenoszone z jednego obszaru do drugiego. Asymetryczna wojna stanie się bardziej wyrafinowana i może przynieść bardziej nieproporcjonalne efekty, szczególnie w dostępie do nowoczesnych technologii. Rozpowszechnianie i (lub) pozyskanie broni masowego rażenia przez większą liczbę państw i organizacje pozarządowe będzie budzić coraz większe obawy. Rozpad państw, będący rezultatem krachu ekonomicznego, walki o zasoby naturalne, niewłaściwego sprawowania władzy, rozkładu infrastruktury, spowoduje powstanie anarchizmu, co z kolei zrodzi obawy co do przyszłego bezpieczeństwa. W takich warunkach zwłaszcza rozpadające się państwa mogą stać się azylem dla grup wspierających wielonarodowy terroryzm, zorganizowanej przestępczości, wyrotowego i radykalnego ideologizmu. W końcu ekspansja zorganizowanej przestępczości – przemyt narkotyków, broni i ludzi oraz współdziałanie międzynarodowych organizacji terrorystycznych – będzie zagrożeniem dla państw członkowskich Sojuszu.

Z perspektywy wojskowej przyszłe środowisko bezpieczeństwa będzie wymuszać prowadzenie kompleksowych i wielowymiarowych operacji, a siły zbrojne będą zmuszone do reagowania na zmieniające się okoliczności operacyjne. Będą musiały być gotowe do transformacji swoich zdolności i reagowania w całym spektrum operacyjnym: od prowadzenia walki o wysokiej intensywności, poprzez prowadzenie operacji kryzysowych, aż do działań stabilizacyjnych, transformacyjnych i prowadzenia odbudowy czy do działań utrzymania pokoju.

Do osiągnięcia celów operacji kluczowa będzie współpraca i współdziałanie z organizacjami międzynarodowymi, takimi jak: ONZ, organizacje regionalne, Unią Europejską czy organizacjami pozarządowymi, szczególnie po zakończeniu działań wojennych, to znaczy w okresie stabilizacji, transformacji i odbudowy.

Jakkolwiek obecnie bezpośrednie zaangażowanie wojskowe w działania o charakterze rekonstrukcji i odbudowy bierze się pod uwagę w ostateczności, to w przyszłości rola takich działań będzie coraz większa, tak aby zapewnić bezpieczne warunki dla organizacji i agencji cywilnych.

Zasady prowadzenia operacji na „zasadzie oczekiwanych rezultatów”

Wydaje się mało prawdopodobne, że w warunkach kompleksowego i wielowymiarowego środowiska bezpieczeństwa działania podejmowane jedynie przez czynnik militarny mogą rozwiązywać problem czy złączyć sytuację kryzysową.

„Zasada oczekiwanych rezultatów” polega na integracji wszystkich instrumentów oddziaływania¹⁰ oraz określeniu kompleksowych algorytmów, niezbędnych do analizy związków pomiędzy działaniami a efektami. Jej zastosowanie pozwala na

¹⁰ Politycznych, ekonomicznych, cywilnych i militarnych.

szersze podejście do rozwiązania sytuacji kryzysowej. Prowadzenie operacji na „zasadzie oczekiwanych rezultatów” można zdefiniować jako wszechstronną integrację wszystkich instrumentów oddziaływania, zarówno militarnych, jak i niemilitarnych, tak aby wywołać efekty, które pozwolą na osiągnięcie celu operacji.¹¹ Innymi słowy, ważne jest to, **co** należy osiągnąć, a nie to **jak** należy to zrobić. Kompleksowe podejście do problemu umożliwia, z jednej strony, skuteczniejsze zastosowanie siły militarnej, a z drugiej, ustalenie, w jaki sposób środki militarne mogą być wsparte przez inne instrumenty oddziaływania. Kompleksowe podejście w zastosowaniu „zasady oczekiwanych rezultatów” daje możliwość wszechstronniejszego wpływania na wolę i zdolności zarówno przeciwnika, jak i wojsk własnych.

Zrozumienie, w jaki sposób instrumenty oddziaływania mogą być zintegrowane, wymaga ich scharakteryzowania, a szczególnie zrozumienia, co mogą one wywołać z wojskowego punktu widzenia.

Instrument polityczny odnosi się do politycznego i dyplomatycznego oddziaływania na przeciwnika, tak aby tworzyć sprzyjające warunki dla sojuszników. Obejmuje wszechstronne wysiłki w celu oddziaływania na różnorodne regionalne i międzynarodowe organizacje, mające na celu rozwiązać kryzys, uniknąć konfliktu lub uświadomić przeciwnikowi możliwość przyszłego oddziaływania.

Instrument ekonomiczny generalnie odnosi się do finansowych impulsów mających bezpośredni wpływ na kryzys. Na przykład działania podejmowane przez Bank Światowy czy Międzynarodowy Fundusz Walutowy mogą być ukierunkowane na łagodzenie ubóstwa w poszczególnych regionach, aby neutralizować negatywne efekty, mające bezpośredni wpływ na regionalne niepokoje. W odniesieniu do Sojuszu instrument ekonomiczny mógłby być stosowany przez dane państwo lub przez organizacje międzynarodowe, ale mógłby być również koordynowany przez Radę Północnoatlantycką.

Instrument cywilny odnosi się do oddziaływania władzy sądowniczej, policyjnej, naukowej i aspektów związanych z infrastrukturą. Dzięki oddziaływaniu cywilnych instrumentów można zapewnić, między innymi, opiekę zdrowotną, dostęp do żywności, wody poszczególnych państw czy organizacji pozarządowych. Wymiana informacji o działalności przestępczej będzie wzmacniać oddziaływanie systemu sądowniczego. Cywilne instrumenty mogą być stosowane wspólnie z instrumentami militarnymi lub oddzielnie, w zależności od konkretnych okoliczności.

Instrument militarny jest najbardziej widocznym instrumentem oddziaływania. Jest nim zagrożenie użyciem lub bezpośrednie użycie wojsk w celu osiągnięcia oczekiwanego efektu.

¹¹ Pojęcie to definiuje *Strategic Vision*.

„Zasada oczekiwanych rezultatów” jest spójna ze sztuką operacyjną¹², koncepcją działań manewrowych¹³ czy pojęciem „zamiar dowódcy”. Jej zastosowanie pozwala na integrację wymienionych instrumentów, a decydom na większą swobodę i elastyczność oddziaływania.

Wspiera ona sztukę operacyjną poprzez zastosowanie sił zbrojnych w kontekście wszystkich instrumentów oddziaływania.¹⁴ Dodatkowo opiera się na zamiarze dowódcy, który odnosi się do jednoznacznych stwierdzeń decydujących o powodzeniu misji, pozostawiając jednocześnie miejsce na inicjatywę i swobodę działania podwładnym. W poszukiwaniu jedności działania wszystkich instrumentów oddziaływania w całym spektrum wykonywanych zadań, Sojusz dąży do maksymalizacji swobody działania na jak najniższym szczeblu dowodzenia, zachęcając do przejawiania inicjatywy oraz do terminowego i efektywnego podejmowania decyzji.

Idea prowadzenia operacji na „zasadzie oczekiwanych rezultatów”. Operacje prowadzone na „zasadzie oczekiwanych rezultatów” skupiają się na działaniach i efektach, które wpływają na zachowania wszystkich uczestników¹⁵, tak aby osiągnąć wymagany stan końcowy operacji. Ich planowanie i prowadzenie oraz ocena muszą być oparte na kompleksowym i dynamicznym zrozumieniu środowiska i zachowań wszystkich uczestników. Szczegółowa analiza środowiska operacyjnego ma ułatwić precyzyjne przygotowanie użycia wszystkich instrumentów oddziaływania, których celem jest wykorzystanie słabości przeciwnika i zminimalizowanie niepożądanych efektów operacji. Stan końcowy i związane z tym cele strategiczne są definiowane przez polityków i doradców wojskowo-politycznych. Oni też opiszą środowisko strategiczne, wskażą niezbędne zmiany do przeprowadzenia w tym środowisku, aby osiągnąć pożądaną stan końcowy oraz określią odpowiedzialność za osiągnięcie celów operacji i wykreowanie efektów wszystkich instrumentów oddziaływania.

Pomimo że integracja działań jest pożądana na każdym szczeblu organizacyjnym, koncepcja oparta na „zasadzie oczekiwanych rezultatów” jest najbardziej widoczna na szczeblu strategicznym i operacyjnym.

¹² Sztuka operacyjna odnosi się do umiejętnego użycia wojsk do osiągnięcia celów operacyjnych lub strategicznych poprzez umiejętne zastosowanie i przeprowadzenie operacji. AAP-1.11.1983.

¹³ Koncepcja działań manewrowych opiera się na kształtowaniu postrzegania przez przeciwnika sytuacji, dążeniu do zaniechania przez niego walki i rozbicia jego spójności. Celem działań jest dezorganizacja, zadanie strat i przejęcie inicjatywy oraz ciągłe narzucanie woli w najmniej oczekiwanym miejscu i czasie, a nie bezpośrednie angażowanie się w walkę. Koncepcja oparta na „zasadzie oczekiwanych rezultatów” potęguje działania manewrowe poprzez kombinację efektów materialnych i niematerialnych, osiąganych poprzez oddziaływanie na fizyczne elementy przeciwnika, jego morale i zdolności koncepcyjne.

¹⁴ Do tej pory nie określono, w jaki sposób koncepcja oparta na „zasadzie oczekiwanych rezultatów” wykorzystuje kluczowe elementy sztuki operacyjnej, do których zalicza się: punkty grawitacji, linie operacyjne czy punkty decyzyjne.

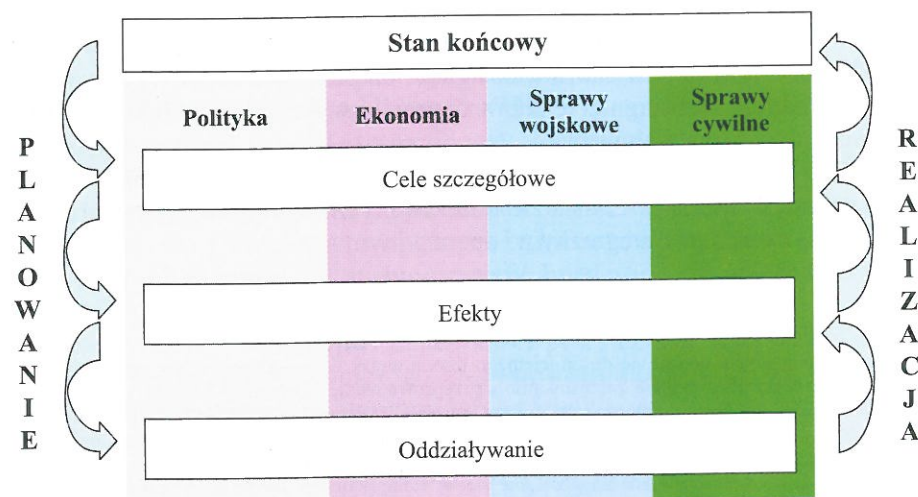
¹⁵ Uczestnicy operacji to między innymi: sojusznicy, przeciwnicy, środowisko naturalne, środowisko cywilne i społeczność międzynarodowa.

Operacje prowadzone na „zasadzie oczekiwanych rezultatów” są najbardziej efektywne, kiedy dowódca wojskowy zna swoje odpowiedniki innych instrumentów oddziaływania i organizacji zaangażowanych w prowadzenie operacji. Wymienione osoby i mechanizmy funkcjonowania powinny być wcześniej określone, co pozwoli na budowanie właściwych relacji i przyspieszy opracowanie spójnych planów.

Koncepcja oparta na „zasadzie oczekiwanych rezultatów” wymaga uwzględnienia zbioru obejmującego uczestników i elementy we wszystkich wymiarach środowiska strategicznego. Istotnym elementem tego zbioru jest tak zwana przestrzeń zaangażowania¹⁶, którą można zdefiniować jako ten segment wielowymiarowego środowiska, w którym Sojusz decyduje się angażować. W skład tego segmentu wchodzi: polityka, ekonomia, sprawy cywilne i wojskowe.

Dowódca operacyjny może podejmować bezpośrednie działania w tej części „przestrzeni zaangażowania”, która odnosi się do zadania militarnego. Jest to ten obszar, w którym są zastosowane wojskowe zdolności wspierające koncepcje prowadzenia operacji na „zasadzie oczekiwanych rezultatów”. W obszarze misji wojskowej będą również działania przypisane do instrumentów oddziaływania pozawojskowego, które wojskowy dowódca będzie musiał zintegrować i wspierać, aby z sukcesem osiągnąć stan końcowy operacji.

Kluczem do zrozumienia natury prowadzenia operacji na „zasadzie oczekiwanych rezultatów” jest zrozumienie relacji pomiędzy stanem końcowym a podejmowanymi działaniami (rys. 1).

Rys. 1. Ilustracja koncepcji opartej na „zasadzie oczekiwanych rezultatów”

¹⁶ Przestrzeń zaangażowania obejmuje zarówno domeny materialne, jak i niematerialne, a w jej skład wchodzi takie obszary, jak: geografia, demografia, czynniki ekonomiczne, wpływy społeczne, kierunki polityczne, zmiany przywództwa, cyberprzestrzeń, wiedza, postęp technologiczny i świadomość społeczna.

Stan końcowy jest prostym, jednoznacznym celem głównym, do którego dochodzi się dzięki osiągnięciu jednego lub więcej celów szczegółowych, wytyczonych najczęściej przez Radę Północnoatlantycką NATO. Stan końcowy jest ostateczną sytuacją, będącą skutkiem przeprowadzonych działań zarówno militarnych, jak i niemilitarnych.

Cel jest zamierzonym wynikiem osiąganym poprzez połączenie specyficznych efektów. Zbiór celów szczegółowych zapewnia właściwe zrozumienie stanu końcowego operacji. **Efekt** jest konsekwencją oddziaływania. Cel jest realizowany dzięki osiągnięciu kilku kolejnych efektów. **Oddziaływanie** jest procesem działania, podejmowanym przez dowolny instrument oddziaływania na każdym szczeblu dowodzenia.

Efekty odgrywają decydującą rolę, ponieważ łączą stan końcowy i cele szczegółowe – które są pochodną wytycznych politycznych – z działaniami podejmowanymi w „przestrzeni zaangażowania”. Efekty są zmianami zdolności, zachowań i opinii strony przeciwnej, stron neutralnych i sojuszników oraz środowiska cywilnego, będąc konsekwencją specyficznego działania. Są pomostem czy zależnościami pomiędzy działaniami a celami szczegółowymi. Mogą być grupowane w efekty materialne i niematerialne. Pomimo że fizyczne efekty będą prowadziły do pewnych niematerialnych skutków, ich głównym celem będzie wpływ na zdolności przeciwnika, podczas gdy niematerialne efekty są głównie kierowane na jego wolę działania.

Mogą być osiągnięte następujące efekty w obszarze materialnym i niematerialnym:

- pożądane – odnoszą się do bezpośredniego i pozytywnego wpływu na osiągnięcie pożądanego stanu końcowego;
- niepożądane – zakłócają lub narażają na niebezpieczeństwo osiągnięcie stanu końcowego;
- zamierzone – ich konsekwencją są wcześniej określone grupy efektów;
- niezamierzone – nie są przewidywane i oczekiwane w stosunku do pożądanego stanu końcowego. Mogą być pożądane i niepożądane.

Efekty mogą być również klasyfikowane jako efekty będące bezpośrednim rezultatem działania lub późniejszą konsekwencją działania, gdy jeden efekt powoduje kolejne efekty lub ich grupę.

Operacje prowadzone na „zasadzie oczekiwanych rezultatów” wymagają szczegółowego, wszechstronnego zrozumienia środowiska oraz oceny głównych podmiotów, na przykład organizacji rządowych lub pozarządowych i czynników oddziaływania. Każdy wymiar: polityczny, wojskowy, ekonomiczny, cywilny (społeczny, kulturalny), infrastruktura, informacja wymaga szczegółowych analiz. Ich efektem jest wiedza, która określa relacje każdego wymiaru ze środowiskiem. Stanowi ona szczegółowy opis stanu danego podmiotu operacji w stosunku do sytuacji. Sojusznicy będą wpływać na tę sytuację za pomocą swoich instrumentów oddziaływania. Zdobywanie wiedzy jest procesem ciągłym i zapewnia istotne zrozumienie potrzeby opracowania planu i przeprowadzenia operacji. Dzięki scaleniu

informacji z różnych źródeł, analizie i wnioskowaniu jest możliwe bardziej wszechstronne zrozumienie środowiska strategicznego.

Celem zdobywania informacji jest:

- wszechstronne i szczegółowe zrozumienie „przestrzeni zaangażowania”, obejmujące informację o sytuacji Sojuszu, przeciwnika i stron neutralnych;
- dostarczenie informacji o przedstawicielach zaangażowanych stron, ugrupowań i organizacji, długoterminowych tendencjach i kompleksowych relacjach w rozpatrywanej przestrzeni;
- dostarczenie niezbędnych informacji do przeprowadzenia procesu planowania i prowadzenia operacji, w tym obejmujących wytyczne polityczne i wojskowe wyższego szczebla, potrzebne do zaplanowania wariantów działania i określenia spodziewanego, najbardziej prawdopodobnego rezultatu.

Planowanie operacji. Celem procesu planowania opartego na „zasadzie oczekiwanych rezultatów” jest opracowanie zintegrowanego planu, zmierzającego do osiągnięcia efektów prowadzących do pożądanego stanu końcowego operacji. W planie tym określa się działania, które należy podjąć w celu uzyskania zamierzonych efektów. Działania te są synchronizowane i zintegrowane w „przestrzeni zaangażowania” i zazwyczaj skupione na punktach ciężkości przeciwnika oraz na wykonywaniu uderzeń na jego najbardziej wrażliwe miejsca. Mogą być również planowane działania, które są przypisane do obszaru działań wojskowych, ale ich celem jest osiągnięcie efektów w innych obszarach, takich jak ochrona cywilnej infrastruktury oraz ochrona ludności. Z chwilą podjęcia decyzji politycznej o zaangażowaniu się w daną sytuację kryzysową rozpoczyna się równoległe proces planowania na wszystkich szczeblach dowodzenia. Czynnikiem wojskowy na szczeblu strategicznym, współdziałając z innymi instrumentami oddziaływania sojuszników, określa zamiar i harmonizuje działania z innymi organizacjami, zapewniając szerokie wsparcie i koordynację działań. Szczebel operacyjny jest odpowiedzialny za określenie efektów na tym szczeblu oraz wariantów działania, zgodnie z zamiarem przełożonego.¹⁷ Aby dowódca szczebla operacyjnego mógł poprawnie przeprowadzić proces planistyczny, musi otrzymać wytyczne ze szczebla strategicznego, obejmujące między innymi:

- wykaz efektów strategicznych niezbędnych do osiągnięcia pożądanego stanu końcowego operacji;
- określenie odpowiedzialności za uzyskanie efektów i ich integrację oraz wskazanie wspierającego i wspieranego w stosunku do wszystkich instrumentów oddziaływania Sojuszu i innych organizacji;
- zakres działań strategicznych, które należy brać pod uwagę;
- określenie dostępnych zasobów do przeprowadzenia operacji, obejmujących wszystkie instrumenty oddziaływania Sojuszu.

¹⁷ Wojskowy szczebel taktyczny na podstawie przyjętego wariantu działania szczebla operacyjnego opracowuje własny plan działania.

Proces planowania opartego na „zasadzie oczekiwanych rezultatów” jest bardziej wszechstronny i efektywny. Skupia się raczej na kreowaniu efektów pozwalających na osiągnięcie pożądanego celu strategicznego niż na opisywaniu zadań do wykonania. Dzięki informatyzacji i usieciowieniu poszczególnych elementów zaangażowanych w proces planowania zwiększą się znacznie zdolności do prowadzenia planowania równoległego.

Prowadzenie operacji. Celem prowadzenia operacji na „zasadzie oczekiwanych rezultatów” jest uzyskiwanie pożądanego i spójnego efektów poprzez oddziaływanie w sposób zsynchronizowany i synergiczny. Ocena progresu i możliwości szybkiego dostosowywania się do zmian w „przestrzeni zaangażowania” ma fundamentalne znaczenie. W czasie prowadzenia operacji ważniejsza jest ocena progresu zmierzająca do osiągnięcia stanu końcowego dzięki uzyskanym efektom niż realizacja pojedynczych działań. Priorytetem jest również opracowanie koncepcji transformacji, zmierzającej do rozszerzenia współpracy cywilno-wojskowej CIMIC¹⁸, której celem będzie ściślejsze współdziałanie i harmonizacja działań pomiędzy wojskiem a środowiskiem cywilnym.

Prowadzenie operacji na „zasadzie oczekiwanych rezultatów” przyniesie korzyść w postaci usprawnienia procesu decyzyjnego i uzyskania przewagi decyzyjnej, która pozwoli zwiększyć tempo prowadzenia operacji i osiągnąć większą efektywność działań¹⁹. Połączenie sieciami informatycznymi stanowisk dowodzenia i wojsk pozwoli na lepszą synchronizację wysiłków na wszystkich szczeblach dowodzenia.

Wymagany stopień kontroli będzie różny i zależny od potrzeby modyfikacji wybranego wariantu działania, tak aby utrzymać uzgodniony rezultat działań na szczeblu strategicznym, operacyjnym i taktycznym.

Jakkolwiek działania mogą być podejmowane na każdym szczeblu, to na szczeblu taktycznym będą się one koncentrować na działaniach zmierzających do osiągnięcia oczekiwanych efektów. Odpowiedzialność za ich określenie i monitorowanie będzie spoczywała na politycznym i polityczno-wojskowym czynniku szczebla strategicznego i operacyjnego.

Ocena działań. Decydenci na wszystkich szczeblach dowodzenia potrzebują oceny rezultatów podejmowanych działań, w tym osiąganego progresu i uzyskanych efektów. Ocena ta pozwoli na porównanie tych rezultatów z planem i oszacowanie pożądanego efektów. Musi być również opracowany diagram, w którym będą wyszczególnione działania wpływające na różnego zachowanie się przeciwnika. Bez oceny rezultatów trudno będzie w właściwy sposób reagować na jego działanie i optymalizować działanie sojuszników.

¹⁸ Planowana jest zmiana terminu „rozszerzenie współpracy cywilno-wojskowej” na „koncentracja planowania i działania” lub „wielowymiarowa współpraca w operacjach stabilizacyjnych i odbudowy”.

¹⁹ Efektywność działań jest definiowana jako stopień osiągnięcia celów operacji.

Ocena działań obejmuje monitorowanie i rezultaty wszystkich przedsięwzięć podejmowanych w „przestrzeni zaangażowania” oraz uzyskane efekty: zamierzone, niezamierzone, pożądane i niepożądane. Wymóg posiadania zdolności do obserwacji, gromadzenia i analizy informacji, wypracowania propozycji działań jest niezbędny, ale często zdolności te będą miały podmioty niemilitarne, co świadczy o konieczności ścisłego współdziałania wszystkich instrumentów oddziaływania. Trzeba zauważyć, że ważniejsza jest ocena efektów niż tradycyjna ocena zniszczeń pola walki. Ocena efektów obejmuje nie tylko główne skutki działań, lecz także efekty pośrednie i ich konsekwencje. Niektóre fizyczne działania mogą mieć natychmiastowy, gwałtowny bezpośredni wpływ na obiekt uderzenia. Zmiany natomiast zachowań przeciwnika, wywoływane przez oddziaływanie pośrednie, mogą nastąpić równie szybko, ale potrzeba więcej czasu, aby móc je zaobserwować.

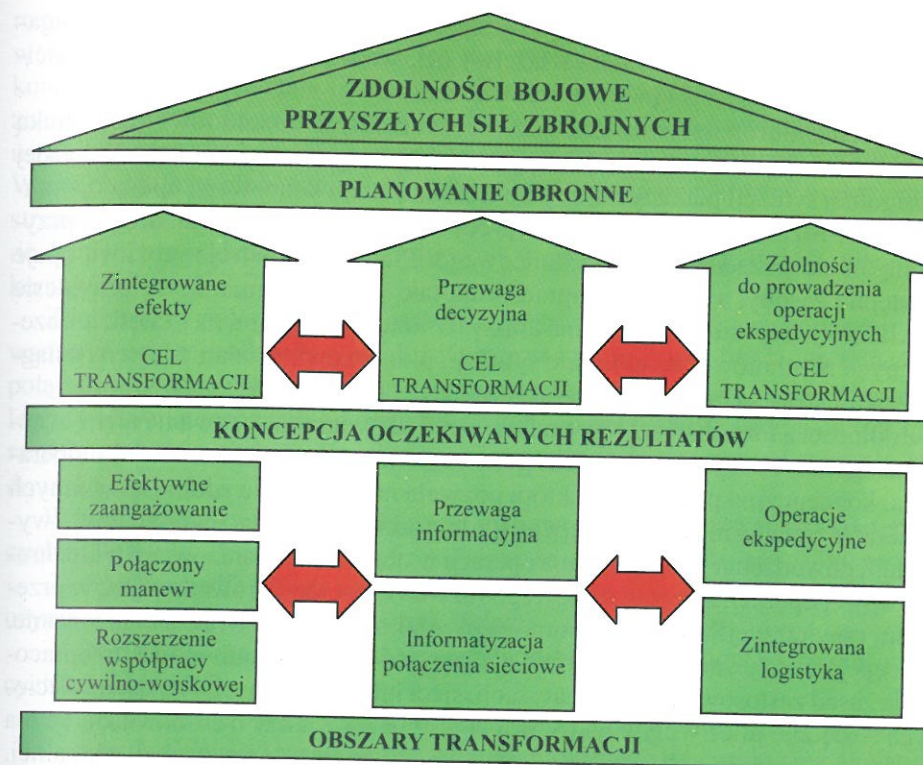
W kontekście strategicznym jest mało prawdopodobne, aby zastosowanie tylko wojskowych zdolności mogło rozwiązać kryzys, dlatego też Sojusz będzie dążył do zwiększenia swojej operacyjnej zwartości i strategicznych zdolności poprzez wszechstronną integrację wszystkich instrumentów oddziaływania.

Prowadzenie operacji na „zasadzie oczekiwanych rezultatów” daje możliwość elastycznego zastosowania różnych instrumentów oddziaływania i rozwiązania problemu bądź kryzysu. W tym kontekście zastosowanie z sukcesem powyższej koncepcji będzie wymagać nie tylko transformacji obecnych zdolności, lecz także zastosowania nowych zdolności i koncepcji, tak aby dopasować do siebie środki wojskowe i niewojskowe, sformalizować i zsynchronizować współpracę cywilno-wojskową, aby Sojusz, mając zdolności ekspedycyjne, był w stanie w sposób globalny angażować się w kryzys i zapewnić osiągnięcie zadeklarowanego stanu końcowego operacji.

Zastosowanie koncepcji opartej na „zasadzie oczekiwanych rezultatów” przyniesie korzyści w postaci nowych zdolności w obszarach: doktryny, organizacji, szkolenia, środków materiałowych, przewożenia i interoperacyjności.

Zdolności bojowe przyszłych sił zbrojnych

Zdolności operacyjne są niezbędne do wykonywania zadań stojących przed Sojuszem. Korzystając z koncepcji opartej na „zasadzie oczekiwanych rezultatów”, uwydatnia się te obszary, w których należy dokonać zmian koncepcyjnych i poszukiwać nowych zdolności (rys. 2). Przyszłe koncepcje i zdolności muszą spowodować osiągnięcie przewagi nad przeciwnikiem, która pozwoli Sojuszowi na dominowanie i, z jednej strony, na śmiałe podejmowanie wyzwań, a z drugiej strony, na przeciwstawienie się przyszłym zagrożeniom. Przyszłe działania transformacyjne muszą być wspierane przez dostarczenie niezbędnych zasobów, w tym środków finansowych, wiarygodnymi projektami, jasno zdefiniowanymi oczekiwaniami, zrozumieniem wymogów interoperacyjności i zbilansowaną oceną koszt – efekt.

Rys. 2. Struktura procesu transformacji – koncepcja oparta na „zasadzie oczekiwanych rezultatów”

Zintegrowane efekty. Sojusznicy muszą tak dostosować swoje zdolności, aby szybko podjąć wyzwania, precyzyjnie odpowiedzieć na zagrożenia i zachować elastyczność działań odpowiednio do zaistniałej sytuacji. Tym bardziej że w przyszłości wojska muszą być mobilne i ekspedycyjne, bo taki jest wymóg w skali strategicznej. Ponadto zarówno wojskowi decydenci, jak i same wojska muszą być przygotowane na to, że w operacje sojusznicze będą się angażowały organizacje rządowe i pozarządowe. Aby osiągnąć pożądany stan końcowy operacji, sojusznicy muszą uzyskać zintegrowane efekty. Jest to stan, w którym sojusznicze wojska mają możliwość zintegrowania swoich zdolności z innymi instrumentami oddziaływania. W tym celu należy rozwinąć koncepcję działania i zdolności w następujących obszarach transformacji: efektywne zaangażowanie, połączony manewr i rozszerzenie współpracy cywilno-wojskowej.

Efektywne zaangażowanie. Celem efektywnego zaangażowania jest osiągnięcie zintegrowanych efektów w całym cyklu trwania kryzysu. W tym kontekście Sojusz może angażować się już w początkowej fazie kryzysu, stosując środki ograniczające dalszy jego rozwój. W czasie kryzysu, jeśli zajdzie potrzeba, Sojusz będzie prowadził działania bojowe czy też operacje humanitarne, a następnie

operacje stabilizacyjne, kiedy kryzys będzie już pod kontrolą. Efektywne zaangażowanie jest oddziaływaniem na właściwy cel, we właściwy sposób, we właściwym czasie, tak aby osiągnąć właściwe efekty.

Prowadzenie operacji na „zasadzie oczekiwanych rezultatów” jest sztuką (w kontekście politycznym i wojskowym) efektywnego zaangażowania. W każdej szczególnej sytuacji planistycznej, po określeniu stanu końcowego operacji, opracowuje się różne warianty działania i precyzuje te efekty, które najbardziej przyczynią się do pożądanego stanu końcowego. Planiści rozpatrują możliwe opcje i dostępne zasoby, a następnie opracowują taki plan działania, który przyniesie we właściwym czasie zintegrowane efekty. W koncepcji opartej na „zasadzie oczekiwanych rezultatów” zrozumienie sytuacji, planowanie, działania i ocena osiągniętych efektów są metodologią efektywnego zaangażowania.

Zdolności z innych obszarów transformacji ułatwiają zastosowanie efektywnego zaangażowania. Efektywne zaangażowanie może być rozumiane jako operacyjna, koncepcyjna podbudowa, która pozwala na rozwijanie zdolności w innych obszarach transformacji. Koncepcje i zdolności: systemów rozpoznania i wywiadu²⁰, dowodzenia²¹, prowadzenia operacji w obszarze zurbanizowanym²², ochrony wojsk²³, operacji z bronią masowego rażenia²⁴, operacji prowadzonych w przestrzeni powietrznej²⁵ oraz inne pomogą ukształtować efektywne zaangażowanie. Koncepcja efektywnego zaangażowania stanowi ponadto podbudowę do opracowania zasad zastosowania informatyzacji, sieci informatycznych i połączeń sieciowych²⁶. Będzie mieć wpływ na rozwój sojuszniczej wiedzy o środowisku, co ma decydujące znaczenie dla wiedzy o środowisku operacyjnym w skali globalnej. Powyższe możliwości będą więc najbardziej zależeć od rozwoju zdolności rozpoznawczych, w tym wywiadowczych (JISR).

Proces planistyczny oparty na efektywnym zaangażowaniu będzie wymagał zdolności jasnego i precyzyjnego zdefiniowania stanu końcowego operacji i pożądanego efektów oraz określenia priorytetów w odniesieniu do wszystkich zaangażowanych stron. Efektywne zaangażowanie wymaga znajomości zamiaru dowódcy na najniższych szczeblach dowodzenia, aby móc przeprowadzić działania zmierzające do osiągnięcia pożądanego efektów. Ułatwi i przyspieszy podejmowanie decyzji, a tym samym wywoła destabilizacyjne efekty u przeciwnika.

Połączony manewr daje możliwość praktycznego zastosowania efektywnego zaangażowania z chwilą bezpośredniego zaangażowania się w kryzys instrumentu wojskowego. Jest ekspedycyjnym zastosowaniem zintegrowanych efektów. W sposób szybki i ciągły wpływa na kreowanie efektów. Jego celem jest takie

²⁰ *Join Intelligence, Surveillance and Reconnaissance (JISR).*

²¹ *Join Command and Control (JCC).*

²² *Join Urban Operation (JUO).*

²³ *Force Protection (FP).*

²⁴ *CBRN Operations.*

²⁵ *Joint Aerospace Defence.*

²⁶ *NATO Network – Enabled Capability (NNEC).*

roz rozmieszczenie wojsk, które pozwoli na uzyskanie przewagi nad przeciwnikiem w wymiarze przestrzennym, czasowym, niematerialnym i najbardziej efektywnie wykonać postawione zadanie. Połączony manewr jest zastosowaniem efektywnego zaangażowania w fazie rozwiązywania kryzysu i w fazie po zakończeniu kryzysu, urzeczywistnienia koncepcji opartej na „zasadzie oczekiwanych rezultatów”. Wymaga on fazy planowania, aby można było ocenić oczekiwane efekty: przestrzenne, czasowe i niematerialne, wynikające z położenia wojsk w fazie wejścia do działań, prowadzenia działań bojowych, w fazie stabilizacji, transformacji i rekonstrukcji.

Zdolności wynikające z zastosowania precyzyjnych uderzeń, koncepcji prowadzenia operacji ekspedycyjnych i zintegrowanej logistyki wspierają koncepcję połączonego manewru i pozwalają na prowadzenie na dużą skalę, w sposób równoległy, wielowymiarowych operacji bojowych, operacji stabilizacyjnych czy operacji humanitarnych bez względu na infrastrukturę przeciwnika i warunki środowiska.

W pełni urzeczywistniony połączony manewr pozwoli na uzyskanie następujących efektów:

- transformację wojsk i zwiększenie mobilności w skali strategicznej oraz użycie wojsk w dowolnych miejscach świata;
- posiadanie mniejszych, ale wysoce mobilnych elementów bojowych, mających większe możliwości rażenia;
- prowadzenie ofensywnych i defensywnych operacji informacyjnych;
- prowadzenie wsparcia logistycznego: mobilnego, w czasie rzeczywistym, zracjonalizowanego, opartego na priorytetach;
- dostarczenie wiedzy dla dowódców szczebla operacyjnego i taktycznego, która zapewni, z odpowiednim poziomem ryzyka, wykonanie precyzyjnego manewru i prowadzenie celnego ognia.

Rozszerzenie współpracy cywilno-wojskowej. Uwarunkowania strategiczne wymuszają transformację relacji cywilno-wojskowych. Kształtowanie się nowych relacji jest konsekwencją zaangażowania się Sojuszu w operacje ekspedycyjne. Po zakończeniu konfliktu lub działań zbrojnych niezbędna będzie współpraca Sojuszu z organizacjami pozawojskowymi. Nieformalne i okazyjne relacje będą musiały być zastąpione przez zsynchronizowane i skoordynowane działania czynnika wojskowego, politycznego, cywilnego i ekonomicznego. NATO musi zdynamizować relacje cywilno-wojskowe na wszystkich szczeblach i w odniesieniu do wszystkich międzynarodowych, narodowych i regionalnych organizacji.²⁷ Przyszłe relacje powinny być oparte na sformalizowanym, ciągłym zaangażowaniu się stron, polegać na wspieraniu zrozumienia przez Sojusz środowiska cywilnego oraz zapewnić większą możliwość współpracy i komunikowania się pomiędzy wszystkimi stronami zaangażowanymi w konflikt. Zdolności „przetransformowanej”

²⁷ Politycznych, polityczno-wojskowych, wojskowych, strategicznych, operacyjnych i taktycznych.

współpracy cywilno-wojskowej są istotnym elementem osiągnięcia sukcesu w całym spektrum przyszłych scenariuszy, włącznie z wymogiem bezpośredniego wsparcia ludności cywilnej.

Nowe, „przetransformowane” relacje cywilno-wojskowe, odzwierciedlające większą harmonizację działań cywilno-wojskowych i lepsze zrozumienie środowiska cywilnego, są kluczową częścią koncepcji opartej na „zasadzie oczekiwanych rezultatów”.

Relacje cywilno-wojskowe mają fundamentalne znaczenie w dostarczaniu pełnych informacji o kulturze, sytuacji ekonomiczno-społecznej danej grupy społecznej zaangażowanej w konflikt oraz o jej wartościach, oczekiwaniach i celach działania. Rutynowe, sformalizowane związki z daną grupą społeczną są kluczowym elementem w dostarczaniu wiedzy na jej temat. Do poprawnego zaplanowania operacji najbardziej istotne jest rozważenie efektów wywołanych w środowisku cywilnym. Proces planowania wymaga dobrze wyszkolonego i doświadczonego personelu CIMIC²⁸, pracującego w różnych grupach planistycznych, na każdym szczeblu dowodzenia (ekspertów z dziedziny planowania cywilnych sytuacji kryzysowych). Opracowanie wyczerpujących charakterystyk środowiska cywilnego oraz wojskowych wymogów w stosunku do operacyjnego bezpieczeństwa będzie należało do personelu CIMIC. Nie można również wykluczać bezpośredniego zaangażowania się w konflikt personelu cywilnego, gdziekolwiek jest to, z jednej strony, możliwe, a z drugiej, niezbędne.

Zastosowanie podstawowych funkcji CIMIC (łącznikowej, wsparcia środowiskowego i wsparcia działań wojsk) zgodnie z nową koncepcją operacyjną przyczyni się do osiągnięcia sukcesu w prowadzeniu operacji na „zasadzie oczekiwanych rezultatów”. Pozostała działalność CIMIC, wspierająca fazę wykonawczą, obejmuje: harmonizowanie użycia środków wojskowych, wymianę informacji oraz dekonfliktowanie działań wojskowych i pozawojskowych.

Ocena uzyskanych efektów i ich wpływ na środowisko cywilne jest procesem kompleksowym i bardzo subiektywnym, dlatego musi być ona przeprowadzona przez doświadczony personel CIMIC. Będą to robiły mobilne zespoły łącznikowe, wsparte odpowiednio do sytuacji przez ekspertów planowania cywilnych sytuacji kryzysowych i oficerów łącznikowych kluczowych organizacji cywilnych.

Koncepcje wspierające, do których zaliczamy działania CIMIC we wsparciu mobilnych stanowisk dowodzenia i sił odpowiedzi NATO (NRF²⁹), prowadzenia operacji informacyjnych i cywilnych sytuacji kryzysowych, harmonizują działania cywilno-wojskowe i zapewniają dynamiczne wsparcie koncepcji opartej na „zasadzie oczekiwanych rezultatów”.

Wzmocnienie współpracy cywilno-wojskowej musi odbywać się równolegle i równocześnie na trzech płaszczyznach:

²⁸ CIMIC – *Civil Military Cooperation*.

²⁹ NRF – *NATO Response Forces*.

1. Wsparcie krajów NATO ma ograniczony wpływ na wewnętrzną narodową współpracę cywilno-wojskową, dlatego też niezbędne jest wsparcie poszczególnych krajów w rozwijaniu tej współpracy. Powinna ona stanowić podbudowę do przeprowadzenia reform obronnych, prowadzenia ćwiczeń oraz zabezpieczania imprez cywilnych o dużym znaczeniu czy kształtowania zdolności do obrony terytorium własnego kraju.

2. Konieczna jest poprawa wewnętrznej współpracy cywilno-wojskowej w NATO. Wymagana jest ściślejsza współpraca i kooperacja pomiędzy NATO i cywilną społecznością, aby móc osiągnąć większą sprawność planowania, podejmowania decyzji i prowadzenia operacji. Poprawa tych wewnętrznych relacji wpłynie na większą sprawność działań oraz ułatwi użycie wszystkich instrumentów oddziaływania. Nawet umiarkowane podejście, skupiające się na lepszej koordynacji wykorzystania istniejących środków i zdolności cywilno-wojskowych, oraz nawet nieznaczne, marginalne rozszerzenie zdolności cywilnych może przyczynić się do dużego progresu i osiągnięcia efektu synergicznego.

3. Niezbędne jest polepszenie w NATO wewnętrznej współpracy cywilno-wojskowej ze społecznością międzynarodową. Zdolności Sojuszu powinny uzupełniać zdolności organizacji międzynarodowych, szczególnie Organizacji Narodów Zjednoczonych czy Unii Europejskiej. Należy zsynchronizować działania organizacji rządowych i pozarządowych w sferze politycznej, wojskowej, cywilnej, ekonomicznej i naukowej.

Ze względu na ewolucję przyszłych relacji cywilno-wojskowych w społeczności międzynarodowej przyszłe działanie Sojuszu musi się skupić bardziej na partnerskiej współpracy, konsultacji i obustronnym współdziałaniu niż na działaniach koordynowanych przez Sojusz. Dowódcy NATO w początkowej fazie działań muszą być przygotowani do przejścia wiodącej i koordynacyjnej roli. Z chwilą jednak rozpoczęcia działań przez organizacje pozawojskowe, odpowiedzialność i koordynowanie działań powinno być przekazane tym organizacjom najszybciej jak to możliwe. Nawet nieznaczne inwestycje w tym obszarze przyniosą znaczące korzyści dla NATO. Oczekuje się następujących zmian w obecnej i przyszłej współpracy cywilno-wojskowej:

1. W krótkiej perspektywie czasu – poprawa zdolności CIMIC w krótkim okresie musi być skoncentrowana na uświadomieniu sobie roli, wymagań i korzyści cywilno-wojskowej konsultacji; musi nastąpić wszechstronny rozwój struktur CIMIC, zgodny z ustalonymi kryteriami oraz standardami gotowości i wyszkolenia; konieczne jest mocne „zakorzenienie” personelu łącznikowego w organizacjach poza strukturami NATO, a gdzie tylko możliwe – posiadanie wzajemnych elementów łącznikowych w strukturach organizacyjnych; są potrzebne: zdolności do komunikowania się w czasie rzeczywistym, wzajemne dzielenie się informacjami, zdolności wsparcia dowódców przez cywilny sektor planowania sytuacji kryzysowych, wojskowe zdolności umożliwiające wojskowe wsparcie podmiotów cywilnych w wypadku wystąpienia nagłych zdarzeń naturalnych, technologicznych czy terrorystycznych.

2. W dłuższej perspektywie czasowej niezbędna będzie poprawa zdolności, które pozwolą w pełni wykorzystać potencjał i osiągnąć oczekiwane rezultaty w: komunikacji i systemie informacyjnym, wspierających cywilno-wojskowe konsultacje; współpracę i współdziałanie; zdolnościach wspierania etapu stabilizacji, wycofania się wojsk i przekazania władzy podmiotowi cywilnemu; strukturach CIMIC, zapewniających wszechstronne cywilno-wojskowe konsultacje i zastosowanie wszystkich możliwych środków oddziaływania.

*

*

*

Doświadczenia z ostatnich konfliktów uwiaryściły potrzebę posiadania przez Sojusz sił zbrojnych mogących sprostać coraz większym wymogom środowiska bezpieczeństwa w ciągu najbliższych 15 lat i mających możliwości prowadzenia operacji na „zasadzie oczekiwanych rezultatów”.

Mjr dypl. Krzysztof TURSKI*

KIERUNKI ROZWOJU SIŁ ZBROJNYCH

Niniejszy artykuł zawiera przemyślenia na temat wybranych problemów rozwoju Sił Zbrojnych RP, widzianych z pozycji oficera Wojsk Lądowych¹. Przedstawione tu stanowisko w sprawie wizji przyszłych sił zbrojnych jest odpowiedzią na poglądy dotyczące tej złożonej problematyki, prezentowane na łamach „Myśli Wojskowej” w artykule wiceadmirała M. Prudzienicy i gen. bryg. K. Załęskiego pt. *Kilka uwag i dylematów do wybranych kierunków rozwoju sił zbrojnych*². Zostaną między innymi wskazane obszary i zdolności, które w zasadniczy sposób wywierają wpływ na planowanie kierunków rozwoju SZ RP.

Analizując te problemy, należy znaleźć ścieżkę postępowania, by osiągnąć pewną równowagę między rzeczywistymi potrzebami sił zbrojnych a możliwościami finansowymi państwa. Trzeba zatem wskazać bazę, „trzon” sił, które stanowią o naszej pozycji i naszym zaangażowaniu w działaniach koalicyjnych NATO, UE i ONZ.

Kierunek – restrukturyzacja SZ RP. Działania reorganizacyjne, które są podejmowane od 1989 r. w Wojsku Polskim, można skwitować jednym słowem: „cięcie”. Nie oznacza to, że są one bezzasadne. Jednak w większości wypadków dotychczas kierowano się potrzebą chwili bądź bezzasadnie powielano wzorce z innych armii, bez wnikliwego przeanalizowania ich doktryny, możliwości i potrzeb. Sugeruje się osiągnięcie niektórych zdolności³ bez zapewnienia na ten cel środków finansowych (poza budżetowych resortu obrony narodowej) i nie patrząc na koszty (modernizacji technicznej i działań reorganizacyjnych) ponoszone przez rodzaje sił zbrojnych oraz nie wskazując, kosztem czego te zdolności będą osiągnięte⁴. Pod koniec lat dziewięćdziesiątych, gdy zaczęto coraz częściej spoglądać

* Mjr dypl. Krzysztof Turski – specjalista Zarządu Planowania Rozwoju Wojsk Lądowych Dowództwa Wojsk Lądowych.

¹ Przedstawione poglądy wynikają z osobistych doświadczeń autora i nie powinny być utożsamiane z poglądami instytucji.

² „Myśl Wojskowa” nr 6/2005.

³ Na przykład zdolności strategicznego przerzutu drogą powietrzną.

⁴ Na przykład Wojskowej Służby Zdrowia.